

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ В. БРЮСОВА
BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ԲԱՆԲԵՐ
Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ВЕСТНИК
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ В. БРЮСОВА
BULLETIN OF BRUSOV STATE UNIVERSITY**

**ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

ПЕДАГОГИКА И СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ

PEDAGOGY AND SOCIAL SCIENCES

2 (65)

**Վ. ԲՐՅՈՒՍՈՎԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
«ԼԻՆԳՎԱ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ**

ԵՐԵՎԱՆ - 2023

**ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՄԱՆ
ՈՐՈՇ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐ
ԱՐԱՔՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ**

Համառոտագիր

Հանրակրթության բովանդակության բարեփոխման հիմնահարցերը բոլոր ժամանակներում եղել են ոլորտի համար կարևորագույն, սակայն ոչ ամբողջովին լուծում ստացած հարցերի շարքում: Տարբեր ժամանակներում առաջ են եկել մի շարք հիմնահարցեր, որոնց լուծման նպատակով կատարվել են տարաբնույթ բարեփոխումներ՝ ուսուցման կազմակերպման ձևերի փոփոխություն, ուսուցման նպատակի, դասագրքերի, չափորոշիչների և այլնի փոփոխություններ:

Հոդվածում ներկայացրել ենք հանրակրթության բարեփոխման պատմական էքսկուրսը, որի արդյունքում բացահայտել ենք տարբեր ժամանակներում կրթության նպատակների տարբերությունները:

Արդյունքում կատարել ենք ընդհանրացումներ և ձևակերպել հանրակրթության բարեփոխման որոշ հիմնահարցեր, որոնք տարբեր ժամանակներում շարունակում են մնալ արդիական և պահանջում են համակարգային բարեփոխումներ:

Հիմնաբառեր՝ *հանրակրթություն, հանրակրթության բովանդակություն, հանրակրթական որակ, կոմպետենցիա, կրթության նպատակներ:*

Ներածություն

Հոդվածում ուսումնասիրել ենք տարբեր ժամանակաշրջաններում հանրակրթության բովանդակության բարեփոխումները և դրանց նպատակները: Անդրադարձել ենք կրթության նպատակներին՝ ինչպես կրթության և գիտության ոլորտի ներկայացուցիչների մոտեցումներին, այնպես էլ կրթության ոլորտը կարգավորող տարբեր իրավական ակտերում առկա դրույթներին:

Հեղազոտության նպատակը

Հետազոտության նպատակն է բացահայտել հանրակրթության բովանդակության որոշ հիմնահարցեր, որոնք արդիական են, ունեն բարեփոխման կարիք և կարող են ծառայել որպես անկյունաքարային բարեփոխումներ՝ կրթության ոլորտում:

Հեղափոխության խնդիրները

1. Ուսումնասիրել և բացահայտել հանրակրթության նպատակները, դրանց իրականացման դժվարությունները:
2. Պարզել, թե որոնք են այն հիմնական բարեփոխումները որոնք անհրաժեշտ է իրականացնել կրթության որակի բարձրացման նպատակով:

Հեղափոխության նորոյթը

1. Հետազոտության արդյունքում ընդհանրացրել և ձևակերպել ենք հանրակրթության բովանդակության բաղադրիչների հստակեցման հարցը:
2. Առանձնացրել ենք հանրակրթության այն նպատակը, որի իրականացման համար ներկայիս կրթական համակարգում չկան բավարար պայմաններ:

Հեղափոխության տեսական նշանակությունը

Հետազոտության արդյունքները և ձևակերպված հիմնահարցերը հնարավորություն են տալիս նորովի անդրադառնալու հանրակրթության բովանդակության նպատակներին և դրանց իրականացմանն ուղղված բարեփոխման հարցերին: Վերջիններիս իրականացումը կարող է էական նշանակություն ունենալ կրթության որակի բարձրացման հարցում և ապահով ցանկալի արդյունքներ յուրաքանչյուր սովորողի համար:

Հեղափոխության մեթոդները

Առաջադրված խնդիրների լուծման համար օգտվել ենք հետևյալ հետազոտության մեթոդներից.

- տեսական մեթոդներ՝ մանկավարժական, մասնագիտական, մեթոդական, իրավական ակտերի ուսումնասիրություններ, վերլուծություններ և ընդհանրացումներ:
- էմպիրիկ մեթոդներ՝ դիտում, զրույց, հարցազրույց:

Հանրակրթության կայացումը մարդկության պատմական իրողությունում

Հանրակրթությունը մարդկության պատմական իրողությունում, որպես հասարակական երևույթ, ձևավորվել և կայացել է միայն վերջին դարերում: Որպես հանրակրթության ձևավորման և կայացման հիմք է հանդիսացել ուսուցումը: Եվ տրամաբանական է, որ այն իր դրսևորումներով տարբեր ժամանակաշրջաններում եղել է խիստ տարաբնույթ՝ կապված տվյալ ժամանակներում հասարակության պահանջներից և առաջ եկած խնդիրներից: Անտիկ շրջանում ուսուցումը կազմակերպվում է անհատական ձևով, ուսուցումը կամ արհեստների յուրացումը կրում էր ուսուցիչ-աշակերտ կամ վարպետ-աշակերտ բնույթը: Սակայն արդեն միջին դարերում խիստ կարևորություն էր տրվում

հանրության լայն զանգվածների կրթվածությանը: Հենց այս ժամանակաշրջանում մարդկությունն էմպիրիկ ընդհանրացումներից անցում է կատարում գիտահետազոտական փորձարարություններին, ինչի արդյունքում էլ սկսեցին առաջ գալ և զարգանալ գիտությունն ու մեզ հայտնի տարբեր գիտական առարկաները: Վերջիններս ժամանակի ընթացքում սկսում են իրենց կարևոր և վճռորոշ դերն ունենալ մարդկության կյանքի, տարբեր բնական երևույթների և հասարակության կայացման, զարգացման, համակարգման ինչպես նաև կառավարման հարցերում: Գիտության առաջացման և զարգացման արդյունքում բացահայտվեցին, առավել ճշգրիտ ձևակերպվեցին և մեկնաբանվեցին բնության տարբեր երևույթներ և օրենքներ: Այս ամենի արդյունքում փոփոխվեցին ուսուցման նպատակն ու խնդիրները: Եթե նախկինում ուսուցման նպատակն էր ապահովել որոշ անհատների կամ հասարակության լայն շերտերի կրթվածության որոշակի մակարդակ, ապա այս ժամանակաշրջանում ուսուցման նպատակը դարձավ գիտելիքների յուրացումն ու գիտական աշխարհայացքի ձևավորումը: Հետևաբար գիտելիքը հանդես եկավ որպես կրթության բովանդակության հիմնական բաղադրիչ:

Լուսավորության շրջանում գիտությունը սկսեց հանդես գալ որպես առանձին կատեգորիա՝ առանձնանալով և ետ թողնելով կրոնը: Օրինակ՝ 1880-ական թվականներին Ֆրանսիայում ընդունված օրենքի համաձայն, որը հայտնի է որպես «Ֆերրի օրենք», տարրական կրթությունը համարվում էր պարտադիր, իսկ դպրոցն անջատվում էր եկեղեցուց և գործում իբրև առանձին կառույց (Бермы, 2007):

Գիտությունը ևս ժամանակի ընթացքում փոխեց իր դրսևորումները՝ առաջնահերթություն տալով տեխնոլոգիական հեղափոխությանը: Եվ ինչպես նշում է Ա. Մ. Նովիկովը. «Գիտության դերի փոփոխումը մարդկանց կյանքում պահանջում է նաև փոփոխություն հանրակրթության բովանդակության կառուցման մոտեցումներում» (Նովիկով, 2006): Այստեղ կարևոր է նկատել, որ հեղինակը նկատի ունի այն կարևոր հանգամանքը, որ հաճախ կրթության, հանրակրթության բովանդակության փոփոխությունները կամ վերակառուցումները կատարվում են՝ հաշվի չառնելով տվյալ ժամանակում արդիական խնդիրները: Նկատենք նաև՝ հաճախ բարեփոխումներ կատարվում են որոշ խնդիրների լուծման նպատակով, սակայն հաշվի չեն առնվում այդ խնդիրների բնույթը, որոնք հաճախ ածանցված են լինում այլ խնդիրներից և հանդես են գալիս որպես փոքրիկ հետևանք: Եվ այդ պատճառով էլ դրանց լուծման ճանապարհին կամ բախվում են շատ այլ խնդիրների կամ այդ խնդրի լուծումը կրթական ոլորտում չի

կարգավորում կամ ապահովում իրականացնելու որակյալ գործունեություն:

Հանրակրթության նպատակների վերախմաստավորման և բարեփոխման անհրաժեշտությունը

Այսպիսով, ժամանակի ընթացքում, մասնավորաբար՝ վերջին դարերում կրթության նպատակները վերախմաստավորվեցին և այն դարձավ որպես հասարակության յուրաքանչյուր անդամի կրթական որակն ապահովող հիմնական համակարգ: Իսկ նման իրավիճակում գիտելիքը և գիտական աշխարհայացքը՝ որպես հանրակրթության բովանդակության հիմնական բաղադրիչ, բավարար չեն հավակնելու: Ինչպես նկատում է Ա. Մ. Նովիկովը, եթե նախկինում հանրակրթության բովանդակության հիմքում դրված էին միայն գիտական գիտելիքները, ապա այժմ դրանք մարդկային գիտակցության այլ ձևերի շարքում պետք է դառնան բաղադրիչներից միայն մեկը (Новиков, 2006):

Այսօր հասարակության պահանջն է՝ կրթել այնպիսի քաղաքացիներ, ովքեր, բացի գիտելիքներից և գիտական աշխարհայացքից, նաև արժեհամակարգի կրողն են, տիրապետում են մտածողության տարբեր ձևերին և ունեն մի շարք վերառարկայական որակներ: Եվ պատահական չէ, որ հանրակրթական պետական չափորոշիչների (ՀՊՉ) բովանդակության բաղադրիչ է հանդիսանում ոչ միայն գիտելիքների որոշակի պաշարի յուրացումը, այլ նաև մի շարք կոմպետենցիաների ձևավորումն ու զարգացումը: Վերջիններիս ձևավորումն ու զարգացումը չպետք է լինի ուսումնական գործընթացի լրացուցիչ հետևանք, այլ նպատակաուղղված գործընթացների արդյունք: Այդ նպատակով պետական հանրակրթական ուսումնական ծրագրերի, դասագրքերի, ուսումնական գործընթացի հիմքում ընկած են գիտելիքներին զուգահեռ նաև բազմաթիվ կոմպետենցիաները (Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում «Մաթեմատիկա» առարկայի 1-12-րդ դասարանների առարկայական չափորոշիչ 2023):

Այսպիսով, հանրակրթությունը հաստատվեց որպես հասարակական կեցության անբաժանելի երևույթ, պետական պատասխանատվության կարևորագույն ոլորտ և հասունության հաջորդ մակարդակներին հասարակության անցնելու որոշիչ գործոն (Մկրտչյան, 2011):

Կրթական և հատկապես հանրակրթական հիմնախնդիրները շարունակում են մնալ պետության և հասարակության համար ամենաբարդ, հաճախ նաև չլուծվող հարցերը: Այսօր, փաստորեն, դժվար է գտնել մի երկիր, որը գոհ լինի իր կրթական համակարգից և հրատապ չհամարի այդ համակարգի բարեփոխման հարցերը (Сузыкн Исао, 1991): Միշտ կարևորվում են պետական կրթական քաղաքականության, կրթության զարգացման պետական ծրագրերի, պետական կրթական

չափորոշիչների մշակման և բարեփոխման հիմնախնդիրները: Դժվար չէ նկատել, որ կրթության դերը կարևորվում է հասարակության պահանջով, օրինակ՝ հասարակության այնպիսի շրջանակների կողմից, ինչպիսիք են երկրի կառավարությունը, տարբեր քաղաքական գործիչները, գիտության, մշակույթի, տնտեսության ոլորտի ներկայացուցիչները և ուրիշները:

Եվ պատահական չէ, որ կրթություն ստանալու մարդու իրավունքն ամրագրված է 1948 թվականին ՄԱԿ-ի ընդունած «Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրում», որի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք կրթության իրավունք ունի: Կրթությունը, առնվազն տարրական և հանրակրթական փուլերում, պետք է լինի անվճար: Տարրական կրթությունը պետք է լինի պարտադիր: Տեխնիկական և մասնագիտական կրթությունը պետք է հանրամատչելի լինի, իսկ բարձրագույն կրթությունը, ընդունակություններին համապատասխան, հավասարապես մատչելի բոլորի համար: Կրթությունը պետք է նպատակաուղղված լինի անձի լիարժեք զարգացմանը և մարդու իրավունքների ու հիմնական ազատությունների նկատմամբ հարգանքի ամրապնդմանը: Այն պետք է նպաստի բոլոր ազգերի, ռասայական և կրոնական խմբերի միջև փոխըմբռնմանը, հանդուրժողականությանն ու բարեկամությանը, է՛լ ավելի նպաստի ՄԱԿ-ի խաղաղապահական գործունեությանը (ՄԱԿ-ի «Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիր» 1948):

Փաստորեն՝ անհերքելի է այն փաստը, որ կրթության ոլորտն իր մակարդակով հստակ դեր և նշանակություն ունի հասարակության ինչպես յուրաքանչյուր անդամի, այնպես էլ ամբողջ հասարակության կայացման և զարգացման, համակեցությանին հարաբերությունների կարգավորման գործընթացներում: Պատմականորեն ձևավորվել է այն մոտեցումը, որ կրթության ոլորտը հասարակության կյանքը կարգավորող և զարգացնող նախապայման է: Հաշվի առնելով այս անչափ կարևոր հանգամանքը, կրթության ոլորտը, մասնավորաբար ուսուցման, դաստիարակության գործընթացները իրենց բնույթով ստանում են հանրակրթական իմաստ և նշանակություն, որից էլ բխում է հանրակրթության բովանդակության բարեփոխման կամ վերակառուցման անհրաժեշտության հարցը:

Հայաստանի Հանրապետությունում ևս կրթության ոլորտը կարևորվում է որպես հասարակական իրողությունում կարևոր գործոն և կարգավորվում է իրավական ակտերով և օրենսդրությամբ: Մասնավորաբար, ըստ ՀՀ կրթության մասին օրենքի 4-րդ հոդվածի՝ կրթության բնագավառում պետական քաղաքականության կազմակերպական հիմքը կրթության զարգացման պետական ծրագիրն է,

որը ՀՀ կառավարության ներկայացմամբ հաստատում է ՀՀ Ազգային ժողովը («Կրթության մասին» ՀՀ օրենք, 1999):

ՀՀ անկախության հռչակումից հետո պարբերաբար իրականացվել են կրթության ոլորտի բարեփոխումներ, որոնք հնարավորություն են տվել լուծելու համակարգում առկա մի շարք խնդիրներ, կայունացնելու իրավիճակը և նախադրյալներ ստեղծելու զարգացման համար: Եվ ինչպես ամբողջ աշխարհում, այնպես էլ Հայաստանում կրթական ոլորտի բարեփոխումները կրում են անըդհատ և շարունակական բնույթ: Սակայն, ինչպես նկատում է Ա. Մ. Նովիկովը, այդ բարեփոխումները տարաբնույթ են և ինչպես էլ կոչվեն, յուրաքանչյուր բարեփոխում հետապնդում է մեկ նպատակ՝ դպրոցական կրթության բովանդակության «կատարելագործում»: Ցանկացած բարեփոխում հերթական ուսումնական ծրագրի յուրացման առիթով նախ խոր դժգոհություն է առաջացնում մանկավարժների և ամբողջ հասարակության, այդ թվում՝ նաև ծնողների շրջանում, քանի որ տեսանելի չեն այդ բարեփոխումների արդյունքները: Եվ հարց է առաջանում՝ ինչու են բոլոր երկրներում բարեփոխումները կամ անարդյունավետ կամ քիչ արդյունավետ լինում (Նովիկով, 2006): Պետք է նկատել, որ շատ սուր կերպով ասել, որ բոլոր բարեփոխումները անարդյունավետ են եղել, ճիշտ դիրքորոշում չէ: Պատմական էքսկուրս կատարելով և ուսումնասիրելով հանրակրթության բովանդակության փոփոխություններն ու վերջինիս նշանակությունը հասարակության զարգացման, ինչպես նաև անչափ կարևոր ձեռքբերումների համատեքստում՝ հարկ է նշել, որ յուրաքանչյուր շրջանում կատարված հանրակրթության բովանդակության փոփոխություն էական ազդեցություն է ունեցել այդ շրջանում հասարակության առջև ծառայած խնդիրների լուծման հարցում: Միակ վիճելի հարցն այն է, որ այդ բարեփոխումները պետք է իրականացնել տվյալ ժամանակահատվածում առաջ եկած խնդիրների լուծման նպատակով: Իսկ հասարակության պահանջները և տարաբնույթ խնդիրները ժամանակի ընթացքում փոփոխվում են, հետևաբար հանրակրթության բովանդակության փոփոխությունները պետք է լինեն պարբերաբար՝ որպես տվյալ հասարակության ձևավորման, կայացման և զարգացման նպատակով կարևոր և հիմնական միջոց: Իսկ հանրակրթության բովանդակության իրականացող և պատասխանատու կառույցը բոլոր ժամանակներում հանրակրթական ուսումնական հաստատություններն են՝ դպրոցները: Դպրոցները տասնամյակներ շարունակ առաջնորդվում են միևնույն ուսումնական ծրագրերով, չափորոշիչներով և ուսուցման կազմակերպման գործընթացի եղանակով:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունները տարիներ շարունակ կարծես եղել են բարձրագույն ուսումնական

հաստատություններ ընդունվելու՝ նախապատրաստող կառույցներ: Եվ դրանով պայմանավորված՝ հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսումնական մասի բովանդակության հիմքում ընկած է եղել գիտելիքը, հաճախ նաև գիտական գիտելիքը: Դժվար չէ նկատել, որ դասագրքերի բովանդակությունը հենց վերջինիս ապացույցն են: Ուսումնասիրելով ֆիզիկայի, քիմիայի, մաթեմատիկայի և այլ դասագրքեր՝ տպավորություն է ստեղծվում, որ սովորողները վերջիններս յուրացնելու արդյունքում պետք է դառնան ֆիզիկոսներ, քիմիկոսներ կամ մաթեմատիկոսներ: Այստեղ նկատվում է, որ երկրորդ պլան է մղվում կամ օժանդակ նպատակ է դառնում հանրակրթության նպատակի իրականացումը: Բանն այն է, որ, սկսած լուսավորության դարաշրջանից, ԲՈՒՀ-երն են որոշել դպրոցական կրթության բովանդակությունը, քանի որ գիտությամբ զբաղվում էին բացառապես գիտնականները: Հետագայում դպրոցական կրթության բովանդակությամբ սկսեցին զբաղվել նաև կրթության ոլորտի կազմակերպիչները, սակայն իրավիճակի դրական տեղաշարժը անհնար է, քանի որ հանրակրթության բովանդակությունը պետք է որոշվի՝ ելնելով հասարակության ընդհանուր պահանջներից և «Հանրակրթություն» եզրույթը վերաբերի կրթական այն որակներին, որոնցով պետք է օժտված լինի յուրաքանչյուր սովորող: Իսկ գործող համատարած կիրառվող կրթական համակարգում գիտելիքների յուրացումը տարբեր առարկաներից ոչ բոլոր սովորողների մոտ է ստացվում, ավելին՝ հաճախ այդ գիտելիքները մոռացվում են, կտրվում բուն բովանդակությունից, և սովորողների մոտ մնում է միայն որոշակի ինֆորմացիա տվյալ թեմայի շուրջ: Հետևաբար հարց է առաջանում իսկ ինչպե՞ս ձևավորել հանրակրթական որակներ յուրաքանչյուր սովորողի մոտ:

21-րդ դարում այլևս արդիական չէ դպրոցական կրթության բովանդակության հիմքում դնել ուսուցման գիտելիքակենտրոն սկզբունքը: Քանի որ տեխնոլոգիաների դարաշրջանում հնարավոր է ցանկացած ինֆորմացիայի որոնում և ստացում:

Եզրակացություն

Այսպիսով՝ առանձնացրել ենք հանրակրթության բովանդակության բարեփոխման որոշ առանցքային հիմնահարցեր.

- Ընդհանրացնելով հանրակրթության բարեփոխմանն ուղղված հետազոտությունների արդյունքները, պարզ է, որ հանրակրթության բովանդակության հիմնական բաղադրիչը շարունակում է մնալ գիտելիքը: Դա է պատճառը, որ ցանկացած բարեփոխում, որն ուղղված է հանրակրթության որակի բարելավմանը, չի լուծում այն հիմնական խնդիրները, որոնք առկա են ոլորտում:

- Հանրակրթության նպատակն է ապահովել յուրաքանչյուր սովորողի որակյալ կրթությունը և կրթական համապատասխան որակները, սակայն դաս-դասարանային համակարգում առաջանում են մի շարք խոչընդոտներ և դժվարություններ՝ կապված յուրաքանչյուր սովորողի հետ: Ինչպես գիտենք, դաս-դասարանային համակարգում առկա է ընդհանուր ճակատի իրավիճակ՝ սահմանված ժամանակամիջոցը, դասի թեման, որի ուսումնասիրման միջոցները նույնն են ամբողջ ուսումնական խմբի անդամների համար և այդ պայմաններում դժվար է ցուցաբերել անհատական մոտեցում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ REFERENCES

1. Մկրտչյան Մ. Ա., Ուսուցման կոլեկտիվ եղանակի իրականացման մեթոդաբանական, տեսական և գործնական հարցերը // Երևան, 2011թ.- 148 էջ, էջ 22:
Mkrtychyan M. A., Usutsman kolektiv eghanaki irakanatsman metodabanakan, tesakan ev gortsanakan hatsery // Erevan, 2011t.-148 edz,edz 22:
2. Նովիկով Ա. Մ., Հանրակրթության բովանդակությունը.գիտելիքների դպրոցից դեպի մշակույթի դպրոց,Մանկավարժություն 2006/1-2:
Novikov A. M. - Hanrakrtutyanyan bovandakutyuny. giteliqneri dprotsitsdepi mshakuyti dprots, Mankavarj'utyun 2006/1-2:
3. Новиков, А. М. Время традиций. На пути школы знаний к школе дела Текст./А. М. Новиков//Народное образование. 2006. -№ 6.- С. 201-208.
Novikov, A. M. Vremja traditsij. Na puti shkoly znaniy k shkole dela Tekst. / A. M. Novikov // Narodnoe obrazovanie. 2006. - № 6. - S. 201-208.
4. Бермуц А. Г., Введение в гуманитарную методологию.-М., 2007.-336 с.
Bermuc A.G. Vvedenie v gumanitarnuju metodologiju. -M.,2007.-336с.
5. Сузуки Исао. Реформа образования в Японии: навстречу XXI веку. // Перспективы.Вопросы образования - 1991. - № 1.
Suzuki Isao. Reforma obrazovanija v Japonii: navstrechu XXI veku. // Perspektivy.Voprosy obrazovanija - 1991. - № 1.
6. Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում «Մաթեմատիկա» առարկայի 1-12-րդ դասարանների առարկայական չափորոշիչ. 2023: <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=171261>
Hanrakrtakan usumnakan hastatutyunnerum «Matematika» ararkayi 1-12-rd dasaranneri ararkayakan chaporoshich. 2023
<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=171261>
7. ՀՀ կրթության մասին օրենք. - 1999.
<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=68299>
HH krtutyanyan masin orenq.-1999.
<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=68299>

8. ՄԱԿ-ի «Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիր» - 1948. 217 (III) բանաձև: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=1896>
МАК-ի «Mardu iravunqneri hamydhanur hrchakagir» -1948. 217 (III) banadzev.<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=1896>

АРАКС АРУТЮНЯН - НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБЩЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

***Ключевые слова:** цели образования, компетенция, качество образования, содержания общего образования, общее образование.*

Несмотря на то, что реформы содержания высшего образования традиционно находятся в центре внимания исследователей, все еще существует ряд вопросов, ответы на которые предстоит найти. Упомянутые проблемы формировались в разное время, и с целью их решения претворялись в жизнь соответствующие реформы: менялись формы обучения, его цели, учебники, критерии и т.д.

В статье представлен исторический экскурс, посвященный образовательным реформам. Подобный подход нацелен на выявление различий между декларированными целями обучения в разные периоды.

Проведенный анализ позволил прийти к обобщающим выводам и сформулировать ряд общеобразовательных проблем, которые продолжают оставаться актуальными. Их решение требует реализации реформ системного характера

ARAKS HARUTYUNYAN - ON SOME FUNDAMENTAL ISSUES OF REFORMING THE CONTENT OF PUBLIC EDUCATION

***Keywords:** general education, content of general education, quality of general education, competence, goals of education.*

The issues of reforming the content of public education have always been one of the most important yet the resolution of questions arising from it has not been entirely straightforward. various significant changes in the transformation of education, organization of teaching, curricula, and standards have occurred.

This article presents the historical background of the public education reform, revealing the differences in the goals of education at different times. We have carried out generalizations and have presented some issues and and formulated some issues of public education reform, which remain relevant at different times and require systemic reforms.

**Ներկայացվել է՝
Գրախոսվել է՝**

**12.10.2023 թ.
18.10.2023 թ.**